

UCHWAŁA NR XXI/103/08
RADY MIEJSKIEJ CHOJNOWA
z dnia 18 kwietnia 2008 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Miejskiej Chojnów
na lata 2008-2012”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 ze zmianami) oraz art. 87 ust. 1,3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) Rada Miejska Chojnowa uchwała, co następuje:

- § 1. Po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyjmuje się Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Miejskiej Chojnów, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego oraz rozplakatowaniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Chojnowie i ogłoszeniu w "Gazecie Chojnowskiej".

Przewodniczący
Rady Miejskiej Chojnowa

Jan Skowroński

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XXI/103/08
RADY MIEJSKIEJ CHOJNOWA z dnia 18 kwietnia 2008 r.

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW**

na lata 2008-2012

Chojnów, kwiecień 2008 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

I.	Wstęp.	str. 3
II.	Podstawy prawne, organy ochrony zabytków, główne założenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.	str. 4
III.	Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.	str. 11
IV.	Narodowy program kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004 – 2020.	str. 13
V.	„Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku” i „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”.	str. 15
VI.	Zadania Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego	str. 18
VII.	Cele i zadania Programu opieki nad zabytkami powiatu legnickiego na lata 2006 – 2010.	str. 24
VIII.	Gminny program opieki nad zabytkami a akty prawa miejscowego.	str. 28
IX.	Charakterystyka dóbr kultury miasta Chojnowa	str. 33
X.	Zadania z zakresu opieki nad zabytkami realizowane w latach 2000-2007	str. 38
XI.	Planowane działania na rzecz ochrony zabytków	str. 39

ZAŁĄCZNIKI:

1	– wykaz zabytków nieruchomych – miasto Chojnów	str. 43
2	– wykaz zabytków ruchomych – miasto Chojnów	str. 45
3	– wojewódzka ewidencja zabytków – miasto Chojnów	str. 46
4	– wykaz stanowisk archeologicznych – miasto Chojnów	str. 51

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

I. Wstęp

Opracowując Program Opieki nad Zabytkami Gminy Miejskiej Chojnów założono, że zasoby dziedzictwa kulturowego w mieście są zasadniczym czynnikiem wpływającym na kształtowanie się tożsamości regionalnej.

Zasoby te określają i wyznaczają w dużym stopniu uwarunkowania rozwoju miasta, stanowiąc obciążenie, ale też są szansą promocji. Dziedzictwo przeszłości to również podstawa budowania związków mieszkańców z miastem, scena ich życia codziennego.

Zabytki to atrakcyjne miejsca przyciągające turystów do Chojnowa.

Głównym celem sformułowania Programu opieki nad zabytkami Gminy Miejskiej Chojnów jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zachowania zabytków w mieście poprzez określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Urzędu Miejskiego w Chojnowie.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 5 i 6 stanowi, że ochrona dziedzictwa kulturowego jest obowiązkiem Państwa, a w art. 82 Konstytucji, że zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym za dbałość, których odpowiada Państwo.

Główne cele programu opieki nad zabytkami zostały określone w art. 87 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

6. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W „Programie opieki nad zabytkami Gminy Miejskiej Chojnów na lata 2008-2012” przyjęto zadania należące z mocy Ustawy do obowiązków gminy, m.in. opieki nad zabytkami, do których Gmina Miejska Chojnów posiada tytuł prawny oraz zarysowano ogólną politykę Gminy Miejskiej Chojnów w dziedzinie opieki nad zabytkami, nie naruszając przy tym kompetencji innych organów i praw właścicieli.

II. Podstawy prawne i główne założenia gminnego Programu opieki nad zabytkami.

1. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

W polskim ustawodawstwie zagadnienia związane z zabytkami regulują następujące akty prawne:

Ustawy:

- 1) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz.1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875).
- 2) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o *gospodarce nieruchomościami* (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zmianami).
- 3) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - *prawo budowlane* (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.).
- 4) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717).
- 5) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627).

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

Rozporządzenia:

- 1) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. z 2004 r. Nr 150, poz. 1579).
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).
- 3) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153).
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki "Za opiekę nad zabytkami" (Dz. U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1304).
- 5) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę (Dz. U. z 2004 r. Nr 84, poz. 789).
- 6) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1305).
- 7) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. Nr 30, poz. 259).
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 650).

Inne:

- 1) Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564).
- 2) Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190 i 191).

Podstawowe regulacje w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego zostały zawarte w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), która w sposób kompleksowy reguluje kwestie związane z prawną ochroną zabytków. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Ustawa nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

W myśl zapisów ustawy **ochrona zabytków** polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków ;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Jednocześnie w art. 5 ustawy zdefiniowane zostaje pojęcie **opieki nad zabytkami**, która sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega przede wszystkim na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Artykuł 3 ustawy podaje definicję zabytku rozumianego jako nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W myśl regulacji ustawowej ochronie i opiece podlegają, bez względu na ich stan zachowania:

1) **zabytki nieruchome** będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi;
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi;
- c) dziełami architektury i budownictwa;
- d) dziełami budownictwa obronnego;
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi;
- f) cmentarzami;
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni;
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

2) **zabytki ruchome** będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje;
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami;
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego;
- e) materiałami bibliotecznymi;
- f) instrumentami muzycznymi;
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi;
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3) zabytki **archeologiczne** będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa;
- b) cmentarzyskami;
- c) kurhanami;
- d) relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie mogą podlegać **nazwy** geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Ustawodawca wyróżnia następujące formy ochrony zabytków:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W myśl art. 9 ustawy do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Ponadto do rejestru może być także wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Zabytek ruchomy wpisuje się do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku.

Jednocześnie Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

Szczególną formą ochrony jest uznanie zabytku za pomnik historii. Na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury.

Kolejną formą ochrony jest utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Podstawą jego utworzenia jest uchwała rady gminy, którą podejmuje się po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zgodnie z art.18 ustawy ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się również przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia te dotyczą w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i parków kulturowych.

2. Organy ochrony zabytków

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) w art. 89 wymienia organy ochrony zabytków, tj. ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków oraz wojewodę, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków. Zgodnie z art. 90. ustawy Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy w szczególności:

- 1) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 3) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad zabytkami";
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 14) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotwórczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Do zadań Rady Ochrony Zabytków należy wydawanie opinii w sprawach dotyczących w szczególności:

- 1) założeń do projektu krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i projektu tego programu;
- 2) oceny realizacji zadań wynikających z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w odniesieniu do zabytków;
- 3) ochrony pomników historii;
- 4) projektów aktów prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach. Główna Komisja Konserwatorska wydaje, w szczególności, opinie w sprawach:

- 1) stosowania metod, technologii i materiałów niezbędnych dla ratowania zabytków;
- 2) prawidłowości i zasadności planowanych oraz przeprowadzonych prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 3) sposobu i zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla poszczególnych zabytków.

Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków działa jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy wojewódzkim konserwatorze zabytków.

Istotną rolę w zakresie opieki i ochrony nad zabytkami odgrywa również Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, posiadający ośrodki regionalne poszczególnych województwach. Ośrodki zajmują się problematyką rozpoznawania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

3. Główne założenia gminnego Programu opieki nad zabytkami.

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U.03.162.1568), która wprowadza obowiązek sporządzania przez samorządy zarówno wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, programów opieki nad zabytkami oraz programy ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 cytowanej *Ustawy* zarząd województwa jest zobowiązany do sporządzania na okres 4 lat wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami podobne dokumenty winny być przygotowane odpowiednio przez zarząd powiatu oraz odpowiednio wójta, burmistrza lub prezydenta miasta).

Program zostaje opracowany i przyjęty do realizacji na okres 4 lat (2008-2012) i jest to związane z koniecznością realizacji zadania własnego przez samorząd gminy.

Zasadnicze cele programów opieki nad zabytkami zostały w art.87 ust.2 *Ustawy* określone następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

III. Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Opracowanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W dostępnych dokumentach najważniejsze pod względem merytorycznym są zasady postępowania konserwatorskiego:

- zasada *primum non nocere*,
- zasada maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasada minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- zasada, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- zasada czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasada odwracalności metod i materiałów,
- zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Zasady powyższe dotyczą i winny obowiązywać nie tylko konserwatorów zajmujących się technologiczną stroną restauracji dzieł sztuki, konserwatorów-architektów lub urbanistów, ale również pracowników urzędów konserwatorskich czy też pracowników samorządów, zwłaszcza w zakresie opiniowania i przyznawania środków na realizację programów i projektów związanych z ochroną zabytków.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące cele działań:

1. W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii stopnia zagrożeń.
 - Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
 - Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
 - Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
 - Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
 - Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
 - Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.
2. W zakresie działań o charakterze systemowym:
- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
 - Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.
3. W zakresie systemu finansowania:
- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej
4. W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:
- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
 - Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
 - Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

5. W zakresie kształcenia i edukacji:

- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
- Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

6. W zakresie współpracy międzynarodowej:

- Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Uwaga: Prace nad programem krajowym nie zostały jeszcze ukończone, dostępne publicznie są jedynie przedstawione powyżej tezy.

IV. Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004-2020.

Ogólne wytyczne do konstruowania programu wojewódzkiego zawiera przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. *Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2013* (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*), będąca rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Strategia została stworzona centralnie dla obszaru całej Polski. Określa spójne działania horyzontalne, realizowane w regionach. Stąd celem strategicznym jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce, a celami cząstkowymi są m.in. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, wzrost efektywności zarządzania sferą kultury itd. Jednym z instrumentów za pomocą, których realizowane są wspomniane cele *Strategii* jest **Narodowy Program Kultury Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2020**, który za cel strategiczny przyjął intensyfikację i upowszechnianie

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksową poprawę stanu zabytków nieruchomych.

Cele cząstkowe programu to:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne,
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Cele programu realizowane będą w ramach 2 priorytetów i 5 działań.

Priorytet I Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.

Działanie 1.1. Wzmocnienie ośrodków dokumentacji zabytków oraz budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków.

W ramach działania zostaną zaproponowane zmiany instytucjonalne, prawne i funkcjonalne w sferze dokumentacji i ochrony zabytków oraz procesu oferowania zabytków na rynku. Rodzi to konieczność przeprowadzenia szerokich konsultacji ze środowiskami konserwatorskimi, właścicielami zabytków, a także z ewentualnymi partnerami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wdrażającymi zaproponowany system, a następnie wystąpienie z inicjatywami ustawodawczymi przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Działanie 1.2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.

W ramach działania realizowane będą projekty rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne. Projekty muszą posiadać znaczący wpływ ekonomiczny na rozwój regionalny, w tym szczególnie przyczyniać się do wzrostu dochodów, jak i zwiększać ilość miejsc pracy.

Działanie 1.3. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości przez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych.

Realizacja działania odbywać się będzie poprzez programowanie i wdrażanie kompleksowych programów dotyczących markowych produktów turystyki kulturowej w Polsce w latach 2004-2020. Działanie obejmuje pięć miast mających największą szansę na europejskim rynku turystyki kulturowej: Warszawę, Kraków, Gdańsk, Poznań i Wrocław.

Priorytet II Edukacja i administracja na rzecz dziedzictwa kulturowego.

Działanie 2.1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego.

W ramach działania przewiduje się zrealizowanie zadań mających na celu podniesienie wykształcenia kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, oraz podniesienie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków, jak również powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami naukowymi w sferze wpływu zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno – ekonomiczny regionów, w tym szczególnie turystyki. Ponadto planuje się promowanie zachowania dziedzictwa kulturowego wsi poprzez aktywizację społeczności wiejskich, a także ochronę i popularyzację kultury ludowej.

Działanie 2.2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wywozem i przewozem przez granice.

Działanie realizowane będzie poprzez wdrożenie Programu „Absent Patrymonium” - sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych. Program wpisuje się w cele i założenia MF EOG.

Oprócz wytyczonych w NPK „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” priorytetów i założonych działań, zadania wytyczone w dokumencie będą realizowane przez podprogramy m.in. Program „Polskie regiony w europejskiej przestrzeni kulturowej”, Program Operacyjny „Promesa Ministra Kultury”, Program Narodowy Produkt Turystyczny Miasta Stołecznego Warszawy „Trakt królewski”.

V. „Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku” i „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”.

1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku

Przyjęta przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XLVIII/649/2005 z dnia 30.11.2005 roku „Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku” określa główne cele rozwoju województwa i działania samorządu wojewódzkiego zmierzające do wspierania społeczno-gospodarczego rozwoju

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

regionu, wzmocnienia jego konkurencyjności, wzrostu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Jako mocne strony regionu wskazano bezpośrednio lub pośrednio związane z ochroną zabytków:

Wartości kulturowe o znaczeniu europejskim (zabytki, zespoły pałacowo klasztorne).

Liczne zasoby zabytkowe oraz pamiątki historyczne, jak: obiekty architektury i budownictwa, muzea i skanseny, stanowiska archeologiczne, miejsca pielgrzymkowe, obiekty martyrologii, imprezy kulturalne i turystyczne.

Występowanie najwyższej klasy miejskich zespołów zabytkowych oraz zabytków pocysterskich o znaczeniu międzynarodowym, atrakcyjnych dla turystów zagranicznych.

Relatywnie gęstą sieć miast o interesującej historycznie zabudowie, które stanowią dobrą bazę małych regionalnych centrów rozwoju.

Górskie i podgórskie miejscowości turystyczne z XIX-wiecznymi tradycjami letniskowymi i charakterystyczną stylową zabudową sanatoryjno-pensjonatową.

Jako słabe strony regionu wskazano bezpośrednio lub pośrednio związane z ochroną zabytków:

Zły stan techniczny wielu zabytków, głównie rezydencjonalnych, obniżających ich atrakcyjność turystyczną jako walorów krajoznawczych.

Brak ładu przestrzennego w zagospodarowaniu miejscowości, obszarów i tras komunikacyjnych oraz niski poziom estetyki otoczenia na terenach mieszkaniowych.

Brak tras systemowych np. zwiedzania obiektów architektury przemysłowej, drewnianej architektury przystupowej.

Powszechny brak informacji turystycznej, głównie oznakowania tras, kierunków i obiektów do zwiedzania w dużych i średnich miastach.

W zakresie poprawy ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych „Strategia Rozwoju Województwa do 2020 roku” dzieli się na trzy sfery: gospodarczą, przestrzenną i społeczną. Opieka i ochrona dziedzictwa kulturowego została uwzględniona w sferze przestrzennej i społecznej.

Celem sfery przestrzennej jest zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu.

Priorytet III Poprawa ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych uwzględnia m.in. **Działanie 3.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego**, które obejmuje wsparcie dla poczynań związanych z opisem, ochroną oraz propagowaniem dziedzictwa kulturowego regionu i uwzględnieniem dorobku kulturowego mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych - budowa sprawnego systemu budowy instytucjonalnej sprzyjającej takim inicjatywom.

Głównym celem sfery społecznej jest rozwijanie solidarności oraz postaw obywatelskich, twórczych i otwartych na świat. **Priorytet II Umocnienie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury** zawiera m.in. **Działanie 2.1. Optymalizacja infrastruktury kulturalnej, zwiększenie aktywności społecznej**

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

w obszarze kultury. W ramach działania przewiduje się pełną inwentaryzację infrastruktury kultury oraz wypracowanie rozwiązań umożliwiających jej efektywne wykorzystanie m.in. poprzez tworzenie zachęt do szerszego włączania się społeczeństwa regionu w kreowanie oraz odbiór kultury. Na bazie tego działania przewiduje się realizację projektów nakierowanych na modernizację i uzupełnienie bazy kulturalnej na Dolnym Śląsku.

Kolejnym działaniem w ramach Priorytetu II jest **Działanie 2.2. Umocnienie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury. Ochrona dziedzictwa cywilizacyjnego. Rozwój tożsamości regionalnej:**

Przedmiotem Działania jest inwentaryzacja dziedzictwa cywilizacyjnego regionu, budowa infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców oraz włączenie w programy kształcenia różnych typów szkół elementów wiedzy na ten temat.

Korzystając z powyższych kierunków i ustaleń zawartych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego” i przede wszystkim w „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku” Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego określi, w jakim zakresie Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego będzie prowadzić, animować i wspierać działania podejmowane w opisanych powyżej Działaniach przez okres najbliższych 4 lat, tak aby wypełnić treścią zdeterminowaną wielokulturowym i wielonarodowym dziedzictwem przeszłości regionu jego współczesną misję: pomostu oraz miejsca spotkań łączącego Polskę z Europą.

2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Podstawę formułowania kierunków polityki przestrzennej dla województwa dolnośląskiego stanowi polityka rozwoju województwa określona w „Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku” przyjęta przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXVIII/511/2000 z dnia 15.12.2000 r. W oparciu o zawarte w niej założenia powstał „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”, który określa cele strategiczne rozwoju przestrzennego województwa oraz cele, zasady realizacji i kierunki polityki przestrzennej dla podstawowych systemów zagospodarowania województwa, współpracy międzynarodowej oraz ustala priorytety polityki przestrzennej województwa i kierunki polityki przestrzennej dla obszarów problemowych.

W zakresie gospodarowania przestrzenią „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego” zakłada m.in. ochronę bogatego i różnorodnego dziedzictwa kulturowego województwa poprzez kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających ochronę krajobrazu kulturowego, obiektów zabytkowych oraz wskazania działań dla udostępnienia tych zasobów społeczeństwu.

W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto w planie ogólne zasady kompleksowości działań ochronnych

i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

VI. Zadania programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego

Wynikające z Programu zadania dla Urzędu Marszałkowskiego lub podległych mu jednostek są zgodne z zapisami zawartymi w „Strategii Rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku”: działanie 3.3 ochrona dziedzictwa kulturowego, działanie 2.2. ochrona dziedzictwa cywilizacyjnego, rozwój tożsamości regionalnej.

1. Dofinansowanie prac konserwatorskich i zabezpieczenia zabytków.

Dofinansowanie prac konserwatorskich na drodze konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Opis zadania:

Zakłada się, że wypracowana formuła dofinansowania nie ulegnie zmianie, nadal będzie to konkurs ofert, który skierowany jest do możliwie dużej liczby beneficjentów. Głównym celem jest pobudzenie do działania maksymalnej liczby osób prawnych.

Jako priorytet w przyznawaniu środków w okresie funkcjonowania programu przyjmuje się:

- w zakresie zabytków architektury i budownictwa prace zabezpieczające i remontowe przy obiektach znajdujących się w udokumentowanym złym stanie technicznym, zagrożonych postępującą destrukcją, w pierwszej kolejności budowli drewnianych, następnie pomników historii i proponowanych do uznania za pomniki historii,
- w zakresie dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego konserwacja obiektów o udokumentowanym złym stanie zachowania, powstałych do schyłku wieku XVIII, w pierwszej kolejności zabytków sztuki średniowiecznej.

Dofinansowanie – na drodze konkursu wykonania i funkcjonowania zabezpieczeń przeciwwłamaniowych i przeciwpożarowych w obiektach o cennym wystroju i wyposażeniu, a także w budowlach drewnianych.

Opis zadania:

Zakłada się, że ze względu na duże zagrożenie, potwierdzone wysoką liczbą włamań i kradzieży, należy stworzyć dodatkową zachętę i pomoc dla tych podmiotów, które posiadają cenne dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego. Głównym celem jest zabezpieczenie przeciwwłamaniowe zespołów wystroju i wyposażenie oraz przeciwpożarowe zabezpieczenie budowli drewnianych.

2. Wspieranie rozwoju bazy i sieci muzealnej w regionie, przede wszystkim w zakresie powstania magazynów muzealnych w tym archeologicznych.

Opis zadania:

Zakłada się, że istniejąca sieć muzeów nie ulegnie w okresie funkcjonowania programu zmianie lub zmiany te będą niewielkie. Prowadzone obecnie prace wykopaliskowe to w 90% badania ratownicze. Zgromadzony podczas ich prowadzenia materiał na mocy Ustawy jest własnością Skarbu Państwa. Jego wartość naukowa jest różna i w dużym stopniu przypadkowa. Rozproszenie znalezisk lub ich przeniesienie poza region uniemożliwi lub co najmniej bardzo utrudni ich naukowe wykorzystanie. Stworzenie magazynów z ośrodkami badawczymi w oparciu o wybrane istniejące muzea pozwoli na zachowanie w regionie tej części dziedzictwa, a jednocześnie wzmocni regionalną sieć muzealną. Warunkiem udziału Urzędu Marszałkowskiego jest dofinansowanie przedsięwzięcia przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Działania szkoleniowe i promocyjne

3.1 Przeprowadzenie szkoleń i wydanie materiałów instruktażowych dla radnych i urzędników samorządowych oraz właścicieli i użytkowników zabytków, zawierających informację o sposobie przygotowywania programów opieki nad zabytkami oraz o zakresie i możliwościach opieki i ochrony zabytków przez gminy i powiaty.

Opis zadania:

Zakłada się, że główną przeszkodą w powstawaniu i realizowaniu gminnych programów opieki jest brak wzorów oraz doświadczeń w tym zakresie. Głównym celem jest pobudzenie do działania samorządów zarówno w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obligatoryjnych programów opieki nad zabytkami jak i korzystania z możliwości finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną zabytków, w tym z programami rewaloryzacyjnymi.

3.2. W ramach promowania regionu, wspieranie w drodze konkursu ofert, wydawnictw i publikacji multimedialnych o zabytkach regionu, zwłaszcza jako elementu oferty turystycznej;

Opis zadania:

Istniejąca na rynku księgarskim oferta wydawnicza nadal jest zbyt mała i koncentruje się przede wszystkim na zabytkach powszechnie znanych. Zakłada się, że dofinansowanie na drodze konkursu ofert zachęci również mniejsze ośrodki do wydania publikacji o swoich zabytkach. Podobnie kształtuje się sytuacja w zakresie publikacji multimedialnych. Głównym celem jest pobudzenie do działania maksymalnej liczby osób prawnych, przede wszystkim samorządów, stowarzyszeń i fundacji.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

3.3. Organizacja i udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa jako corocznej imprezy popularyzującej zabytki;

Opis zadania:

Zakłada się, że wypracowana przez Radę Europy formuła Europejskich Dni Dziedzictwa jako imprezy popularnej, o masowym charakterze, opartej w zasadzie o działania wolontariuszy, wymaga ze strony Urzędu Marszałkowskiego pomocy w zakresie organizacyjnej i promocyjnej. Zadanie to zostanie powierzone jednostce organizacyjnej Urzędu Marszałkowskiego lub innej samorządowej i zabezpieczone w corocznych planach finansowych. Głównym celem jest pobudzenie do działania maksymalnej liczby osób fizycznych i prawnych oraz udział jak największej liczby uczestników mogących odwiedzić jak największą liczbę zabytków.

3.4. Stworzenie nagrody Marszałka Województwa dla najlepszego użytkownika zabytku;

Opis zadania:

Nagroda przyznawana będzie w drodze konkursu, przez kapitułę działającą na podstawie regulaminu, który zostanie opracowany przez Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego.

3.5. Rozwinięcie programów nauczania regionalnego dla uczniów szkół stopnia podstawowego i gimnazjalnego;

Opis zadania:

Wypracowanie, wspólnie z Wydziałem Nauki i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, założeń pozwalających stworzyć program edukacji regionalnej o nazwie Znaki Przeszłości - Znaki Czasu.

4. Parki kulturowe

4.1. Stworzenie koncepcji sieci parków kulturowych, jako materiału inicjującego dyskusję nad ich utworzeniem przez lokalne samorzady;

Opis zadania:

Przygotowanie przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, filia we Wrocławiu, we współpracy z Zarządem Województwa Dolnośląskiego opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów. Utworzenie parku kulturowego jest zależne jedynie od woli lokalnego samorządu. W wielu przypadkach brak jednak podstawowych, studyjnych materiałów, które by pozwoliły na podjęcie dyskusji o celowości stworzenia parku, jest to szczególnie trudne w wypadku, gdy park miałby swym zasięgiem objąć obszar kilku gmin. Głównym celem jest pobudzenie do działania w tym zakresie samorządów lokalnych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

4.2. Opracowanie przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne studiów określających granice parków kulturowych.

Opis zadania:

Powołanie parków kulturowych jest stosunkowo nową formą ochrony zabytków. Decyzję w tym zakresie pozostawiono w gestii samorządów, Wojewódzki Konserwator Zabytków ma całą procedurę jedynie opiniować. Samorząd Wojewódzki nie jest wymieniony wśród uczestników tego procesu. Jednak nie wyklucza to przygotowania przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne studiów koncepcyjnych, które mogą stać się inspiracją dla lokalnych samorządów.

Na obszarze województwa dolnośląskiego powołano następujące parki kulturowe:

- Srebrnogórski Park Kulturowy - obejmujący tereny twierdzy Srebrna Góra,
- Kłodzki Park Kulturowy - obejmujący tereny twierdzy w Kłodzku.

Trwają prace nad powołaniem parku kulturowego na terenie gminy Mysłakowice pow. jeleniogórski, obejmującego zespół kilku rezydencji i obszarów związanych z nimi funkcjonalnie oraz przestrzennie.

Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne przedstawi samorządom lokalnym studyjne propozycje utworzenia następujących parków kulturowych:

- opactwa cystersów w Henrykowie wraz z otoczeniem,
- opactwa cystersów w Lubiążu wraz z otoczeniem,
- opactwa cystersów, zamku i parku zamkowego w Kamieńcu Żąbkowickim,
- opactwa cystersów w Krzeszowie z okolicznymi wsiami i Chełmskiem Śląskim wraz z kolonią domów tkaczy,
- założenia kalwaryjskiego w Wambierzycach,
- zespołu zamku i parku krajobrazowego w Wałbrzychu-Książu,
- układu krajobrazowego Bolków - Świny z okolicznymi wsiami o zachowanej średniowiecznej strukturze ruralistycznej,
- rezydencji położonych nad Kwisą (na odcinku od zamku Czocha do Kliczkowa) oraz nad Bobrem (na odcinku od Siedlęcina do Bolesławca) z włączeniem zespołu budowli hydrotechnicznych,
- zespołu relikwów budowli i urządzeń technicznych związanych z kopalniami węgla kamiennego w Wałbrzychu (realizacja idei Otwartego Muzeum Techniki),
- układu urbanistyczno-ruralistycznego Wierzchowice-Krośnice, enklawy zabudowy z XVIII w., typowej dla Wirtembergii,
- regionu najbardziej intensywnego występowania zabudowy przysiółkowej w południowo-zachodniej części województwa.

5. Tematyczne szlaki turystyczne

5.1. Sieci tematycznych rowerowych, pieszych, wodnych i samochodowych szlaków turystycznych uzupełniających obecną strukturę;

Opis zadania:

Przygotowanie przez interdyscyplinarny zespół ekspertów koordynowany przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów. Wynikające z programu rozwoju turystyki województwa dolnośląskiego spostrzeżenia mówią o dużej atrakcyjności turystycznej regionu. Prowadzone działania promocyjne mają na celu zachęcenie do pobytu w województwie dolnośląskim znacznie większej niż obecna liczby turystów. Należy zatem poszerzyć istniejącą ofertę również w tym zakresie. Zakłada się, że stworzenie proponowanych szlaków tematycznych doprowadzi do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu. Głównym celem jest dyslokacja ruchu turystycznego i pobudzenie do działań związanych z jego obsługą, również poprzez renowację i udostępnianie zabytków, maksymalnej liczby osób prawnych. Zaproponowane do rozbudowania lub utworzenia szlaki turystyczne w większości odpowiadają propozycjom zawartym w Programie rozwoju turystyki województwa dolnośląskiego.

Postuluje się, aby Urząd Marszałkowski powołał interdyscyplinarny zespół ekspertów w celu przystąpienia do prac koncepcyjnych nad następującymi rowerowymi i samochodowymi szlakami turystycznymi:

- Via Regia (dawny główny szlak kupiecki z Rusi do Europy Środkowej, zwany również Wysoką Drogą), jako przedłużenie istniejącego już w Niemczech szlaku turystycznego od Görlitz/Zgorzelec przez Lubań, Nowogrodziec, Bolestawiec, Chojnów, Legnicę, Środę Śląską, Wrocław, Oławę do Brzegu i dalej w kierunku wschodnim przez Opole, Kraków, Lwów do Kijowa,
- rozbudowa szlaku Świętego Jakuba, inicjatywy mającej na celu przedłużenie europejskiej drogi pielgrzymkowej do Santiago de Compostela w kierunku wschodnim,
- szlak architektury drewnianej, który powinien być jednym z elementów ogólnopolskiej sieci szlaków poświęconych tej tematyce (obejmujący kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy, kościół Wang w Karpaczu, inne drewniane świątynie i najcenniejsze przykłady architektury i budownictwa drewnianego zarówno ludowego),
- szlak fortyfikacji nowożytnych i najnowszych (dzieła obronne powstałe od wieku XVII do zakończenia II wojny światowej) obejmujący nowożytne twierdze w Kłodzku, Srebrnej Górze, Świdnicy, Głogowie, podziemne fabryki zbrojeniowe i nowoczesne fortyfikacje Linii Odry,
- szlak pereł architektury dolnośląskiej, obejmujący najcenniejsze pod względem artystycznym i dostępne dla zwiedzających budowle regionu,
- ożywienia dolnośląskiego odcinka krajowego szlaku Fryderyka Chopina, formalnie powołanego przez Ministra Kultury, jednak faktycznie nie istniejącego jako produkt turystyczny,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- szlak *Śladem karkonowskich hut szkła*, który powinien obejmować czeską i polską stronę Karkonoszy: Harrahov, Jakuszyce-Orle, Szklarska Poręba, Chromiec, Piechowice (koncepcja szlaku była częściowo przygotowana przez nieżyjących już niestety: Mieczysława Buczyńskiego i Marka Wikorejczyka),
- szlak "Śląskie Eldorado", obejmowałby miejscowości związane ze śląskimi ośrodkami wydobywania złota, tj.: Lwówek Śląski, Złotoryja, Mikołajowice, okolice Jeleniej Góry (Szklarska Poręba, Karpacz, Dziwiszów), Złoty Stok, Głuchotały, szlak Hauptmannów, obejmujący miejscowości związane z braćmi Carlem i Gerhartem Hauptmannami na terenie niemieckim i polskim: Hidensee, Erkner (pod Berlinem), Jakuszyce Orle, Szklarska Poręba, Jelenia Góra-Jagniątków, Bolków, Szczawno Zdrój, Wrocław,
- szlak Via Sacra, obejmujący miejscowości w Saksonii, Czechach i Polsce, m.in.: Jelenia Góra, Krzeszów, Jawor,
- rozwinięcie istniejącego Szlaku Papieskiego: Kudowa Zdrój, Czermna, Błędne Skąły, Kartów, Szczeliniec, Radków, Wambierzyce.

Wskazane do rozbudowania lub utworzenia szlaki turystyczne w większości odpowiadają propozycjom zawartym w „Programie rozwoju turystyki województwa dolnośląskiego”. Preferowane w tym zakresie powinny być tereny wokół większych ośrodków miejskich, ze względu na policentryczny charakter sieci osadniczej województwa i szlaki przeznaczone dla turystyki kolarskiej, tworzące łączące je pasma komunikacyjne.

6. Pomniki historii

6.1 Wystąpienie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o uznanie za pomniki historii:

- kościołów Pokoju w Jaworze i Świdnicy,
- opactwa cystersów w Lubiążu,
- opactwa cystersów w Henrykowie,
- opactwa cysterek w Trzebnicy,
- kościoła Wang w Karpaczu Górnym,
- papierni w Dusznikach Zdroju,
- zespołu zamku i parku krajobrazowego w Wałbrzychu-Książu,
- zespołu kalwaryjskiego w Wambierzycach (po utworzeniu parku kulturowego).

Opis zadania:

Zakłada się również, że w przyszłości fakt uznania przez prezydenta Rzeczypospolitej zabytku za pomniki historii będzie miał coraz większe znaczenie, również finansowe. Ponieważ należy się spodziewać ograniczenia ogólnej liczby obiektów uznanych w Polsce za pomniki historii, jak najszybsze przygotowanie odpowiednich wniosków leży przede wszystkim w interesie władz samorządowych regionu. Głównym celem jest wprowadzenie na listę jak największej liczby

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

najcenniejszych w skali kraju zabytków z terenu województwa dolnośląskiego. Proponowana lista ustala priorytety lecz nie ma charakteru zamkniętego. Lokalne inicjatywy owocujące przygotowaniem odpowiedniej dokumentacji ze środków własnych samorządów lokalnych mogą jedynie zwiększyć szansę na jej poszerzenie. Uznanie za pomniki historii jest warunkiem koniecznym starań o wpis na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

7. Parki Krajobrazowe - ochrona dziedzictwa przeszłości

7.1. Uwzględnianie w planach ochrony zagadnień związanych z ochroną zabytków.

Opis zadania:

Ze względu na głównie będącą wynikiem działań człowieka fizjografię krajobrazu Dolnego Śląska należy zwrócić uwagę na to, aby w funkcjonujących Parkach Krajobrazowych zagadnienia związane z ochroną zabytków i krajobrazu kulturowego były na równi ważne przy opracowywaniu planów ochrony, jak związane z ochroną walorów przyrodniczych.

Szczególnie istotne jest to w wypadku Parku Krajobrazowego „Chełmy” oraz Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego gdzie wartości kulturowe przeważają nad przyrodniczymi.

W obu tych wypadkach należy uznać za podstawową zasadę postępowania nie wyznaczanie pod zabudowę nowych obszarów, nawet rekreacyjno-leśnikową, oraz nie powiększanie terenów już zabudowanych. Dopuszczalne jest jedynie wprowadzanie zabudowy uzupełniającej istniejącą strukturę w miejscach, formie i w zakresie, który potwierdzony jest archiwalnymi materiałami kartograficznymi i analizami architektoniczno-krajobrazowymi.

VII. Cele i zadania Programu opieki nad zabytkami powiatu legnickiego na lata 2006-2010.

„Program opieki nad zabytkami powiatu legnickiego na lata 2006-2010” jest wieloletnim planem, który w sposób kompleksowy określa zadania powiatu w dziedzinie opieki nad zabytkami. Program zakłada realizację zadań w zakresie kultury i opieki nad zabytkami. Do priorytetowych celów programu należą:

- ochrona krajobrazu kulturowego;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń;
- integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzania wiedzy o zasobach dóbr kultury i ich stanie, prezentacji określonych wartości i walorów kulturowych;
- kształtowanie wśród mieszkańców powiatu potrzeby poznawania wiedzy o przeszłości regionu, jego tradycji, poszanowaniu wartości materialnych niematerialnych wielokulturowego polskiego, czeskiego, austriackiego i niemieckiego dziedzictwa naszego regionu, akceptacji dobrych relacji z sąsiadami, zwłaszcza z Niemcami i Czechami;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- kreowanie działań prorozwojowych, poprawy życia mieszkańców poprzez wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, dążeniu do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Zadania opieki nad zabytkami w zakresie spraw społecznych, informacji i edukacji, popularyzacji, promocji wartości i wzorów kulturowych w społecznościach lokalnych powiatu legnickiego.

1. Warsztaty: wybór priorytetów w opiece nad zabytkami. Ustalenia organizujące współpracę w przygotowaniu diagnozy stanu ochrony dóbr kultury w powiecie.
2. Aktualizacja ewidencji zabytków: - uzupełnienie kart adresowych zabytków będących własnością powiatu;
 - - uzupełnienie kart adresowych zabytków położonych na terenie gmin powiatu;
 - - opracowanie fotograficznego (wizualnego) rejestru zabytków;
 - - utworzenie systemu i stale aktualizowanego elektronicznego banku informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego, szlakach turystycznych na terenie powiatu legnickiego i dostępnej infrastrukturze;
 - - włączenie do ewidencji zabytków wartościowych budowli przemysłowych i zabytków techniki.
3. Kontrola ogólnego stanu zachowania i przeznaczenia zabytków oraz ich zabezpieczenia przeciwpożarowego i przed włamaniem.
4. Przygotowanie raportu o stanie dóbr kultury i opieki nad zabytkami.
5. Opracowanie powiatowego programu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych lub konfliktu zbrojnego (korelacja z programami gminnymi).
6. Podjęcie działań w celu zabezpieczenia przeciwwłamaniowego obiektów zabytkowych:
 - zachęty finansowe do instalowania i funkcjonowania zabezpieczeń przeciwwłamaniowych i przeciwpożarowych w obiektach zabytkowych o cennym wystroju i wyposażeniu;
 - wizualizacja cennych dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego w rejestrach jako forma promocji, zabezpieczenia i zapobiegania ich wywozowi za granicę.
7. Oznakowanie, uzupełnienie lub odnowa oznakowania:
 - Obiektów zabytkowych.
 - Cmentarzy historycznych.
 - Zabytkowych parków i ogrodów.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

8. Opracowanie długofalowego programu poprawy stanu technicznego szlaków dziedzictwa kultury, tras turystycznych łączących obszary o walorach przyrodniczych, krajoznawczych i cenne zabytki kultury.
9. Podjęcie działań w celu włączenia w system dolnośląskich tras turystycznych istniejących szlaków dziedzictwa w obrębie regionu legnickiego.
10. Korekta przebiegu istniejących szlaków turystyczno-rekreacyjnych, historycznych w celu zapewnienia bezpieczeństwa Użytkowników, wyznaczenie miejsc wypoczynkowych i miejsc widokowych.
11. Opracowanie programu budowy ścieżek rowerowych wzdłuż istniejących i planowych szlaków turystycznych;
 - Wprowadzenie stałego monitoringu możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych na budowę regionalnego systemu ścieżek rowerowych.
 - Budowa ścieżek rowerowych poza istniejącą siecią dróg o dużym ruchu.
12. Wyznaczenie nowych szlaków rekreacyjno-turystycznych w oparciu o zachowane zabytkowe założenia architektoniczne, urbanistyczne, parki i akweny, np. II wariant nizinny – Szlaku Zamków Piastowskich.
13. Promocja zabytków i historii miejscowości za pośrednictwem stron internetowych powiatu i gmin.
14. Wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miejscowości leżących na terenie powiatu, promocja dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych powiatu: wydawnictwa albumowe, wkładki do czasopism, tematyczne foldery i inne formy popularyzacji, tj. filmy i targi.
15. Wspieranie edukacji regionalnej w placówkach kształcenia w regionie legnickim.
16. Zachęty dla szkół na zwracanie uwagi na opiekę nad zabytkami i znaleziskami archeologicznymi przez uczniów.
17. Dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o dziedzictwie kulturowym i zasobach przyrodniczych powiatu.
18. Otwarte konkursy na prace badawcze oraz związane z ochroną i promocją dóbr kultury i natury powiatu z okazji Europejskich Dni Dziedzictwa.
19. Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej.
20. Szkolenia właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do pozyskiwania funduszy unijnych na renowację zabytków.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

21. Gromadzenie aktualnych informacji o możliwościach pozyskania środków pozabudżetowych do finansowania prac konserwatorskich.
22. Podnoszenie kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz dziedzictwa kulturalnego.
23. Szkolenia organizowane dla osób zamierzających rozwijać agroturystykę, ekoturystykę, budować lub rozwijać przedsięwzięcia związane z infrastrukturą turystyczną, zagospodarowaniem zabytków zgodnie z zasadami ochrony.
24. Przystąpienie powiatu legnickiego do konsorcjum szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku celem promocji i lepszego zagospodarowania legnickiego odcinka szlaku.
25. Opracowanie szczegółowych zasad ochrony krajobrazu kulturowego, środowiska w planach zagospodarowania przestrzennego, zasad renowacji historycznych budowli, standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni historycznych:
 - studia lokalnego charakteru zagospodarowania przestrzennego.
26. Uwzględnienie różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego w planach miejscowych i w wydawanych decyzjach przez urzędy:
 - ochrona historycznie ukształtowanego układu przestrzennego miejscowości i zespołów zabytkowej zabudowy;
 - przeciwdziałanie rozproszeniu osadnictwa i ochrony historycznie ukształtowanych układów osadniczych przez wyznaczenie w planach miejscowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk;
 - przeciwdziałanie rozdrabnianiu własności historycznej;
 - wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarze historycznych siedlisk nawiązującą do celów budownictwa regionalnego, estetyzacja zagospodarowania terenu i budowli; dostosowanie do standardów zabytkowej przestrzeni publicznej;
 - przeciwdziałanie rozbudowie, przebudowie obiektów zabytkowych zmieniających bryłę zabytków.
27. Podejmowanie różnych form ochrony, rewaloryzacji oraz oznakowania stanowisk archeologicznych, uwzględnienie ich zachowania w decyzjach wydawanych przez urzędy.
28. Pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych na przedsięwzięcia umożliwiające tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, obsługą ruchu turystycznego, agroturystyki i ekoturystyki.
29. Opracowanie programu ochrony zabytków należących do różnych podmiotów, wspólne aktywne poszukiwanie środków na prace konserwatorskie, restauratorskie, bezpieczne użytkowanie zabytków.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

VIII. Gminny program opieki nad zabytkami a akty prawa miejscowego.

Program opieki nad zabytkami gminy Chojnów zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

- *Planem Rozwoju Lokalnego miasta Chojnowa na lata 2007--2013 (przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Nr XVI/79/07)*
- *Lokalnym Programem Rewitalizacji Chojnowa na lata 2007-2013*

Oba dokumenty wyznaczają długofalowe kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju miasta i sposobów jego realizacji. Celem strategicznym Planu jest zapewnienie optymalnego rozwoju społeczno-gospodarczego i zapewnienie oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańcom.

Instrumentem kształtowania polityki przestrzennej gminy, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z ochrony dziedzictwa materialnego jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnowa oraz Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnów*:

Poniżej wykaz uchwał Rady Miejskiej Chojnowa uchwalających miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego aktualny na dzień 10.04.2008 r.

L.p.	Nr uchwały	Data podjęcia	Treść	Nr dziennika urzędowego
1.	XXXII/132/97	07.07.97	W sprawie uchwalenia planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Łużyckiej w Chojnowie	Dz.Urz.Woj.Legn. Nr 21, poz.178 z 8.08.1997 r.
2.	XLIV/181/98	15.06.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Południowej Jednostki Mieszkaniowej	Dz.Urz.Woj.Legn.. Nr 18, poz.141 z 10.07.1998 r.
3.	XLIV/182/98	15.06.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Północnej Jednostki Produkcyjnej	Dz.Urz.Woj.Legn. Nr 18,poz.142 z 10.07.1998 r.
4.	IV/34/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego staromiejskiego zespołu zabudowy	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 9, poz.380 z 16 04.99 r

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

5.	IV/27/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy przemysłowo-składowej na działce nr 327/2 w obr. 4	j.w
6.	IV/28/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy jednorodzinnej na działkach nr 230/1 i 230/2 obr. 4	j.w.
7.	IV/29/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy jednorodzinnej na działkach nr 54/1, 154/2, 155/1, 155/2, 156, 157/1, 157/2 w obr 3 i nr 3, 4, 5, 6, w obr. 4	j.w
8.	IV/30/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy rzemieślniczej na działce nr 131/4 obr. 4	j.w.
9.	IV/31/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na działce nr 177/3 w obr. 3	j.w
10.	IV/32/98	30.12.98	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zabudowy usługowo-rzemieślniczej na działkach nr 135/4 (część) i 135/7 w obr. 6	j.w
11.	XLVI/222/02	30.01.02	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (pozostałe tereny)	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 34,poz.869 z 27.03.2002 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

12	XLVIII/222/05	26.10.05	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego staromiejskiego zespołu zabudowy śródmieścia miasta Choinowa	
13	XX/88/04	28.01.2004	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jednostki w rejonie ul. Samorządowej i Parkowej	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 42 poz. 796 z dnia 03.03.2004
14	LII/250/06	25.01.2006	W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Choinowa w zakresie jednostki bilansowej 97ZP	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 88 poz. 1498 z dnia 04.05.2006
15	LIII/251/06	25.01.2006	W sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jednostki bilansowej 2TDL	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 88 poz. 1498 z dnia 04.05.2006
16	III/10/06	05.12.2006	W sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wybranych terenów w północnej jednostce produkcyjnej	Dz.Urz.Woj.Doln. Nr 64 poz. 684 z dnia 09.03.2007

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego staromiejskiego zespołu zabudowy śródmieścia miasta Choinowa w § 7, 8, 9 stanowi:

§ 7

ZASADY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŁADU PRZESTRZENNEGO

1. W przypadku gdy ustalona linia zabudowy kończy się na granicy działki budowlanej, usytuowanie budynku nie wymaga zgody właściciela sąsiedniej działki.
2. Ustala się przebieg obowiązujących i nieprzekraczalnych linii zabudowy, których przebiegu należy przestrzegać sytuując projektowane obiekty.
3. W Rozdziale III niniejszej uchwały ustalono zasady przekształcania istniejącego zainwestowania, gabaryty projektowanych obiektów kubaturowych, rodzaj dachu, maksymalny dopuszczalny wskaźnik zabudowy lub wymagany minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej oraz wymagania dotyczące sposobów podziału zagospodarowania terenów.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

4. Ze względu na śródmiejską lokalizację oraz historyczny charakter obszaru objętego planem, o którym mowa w § 1., ustala się następujące zasady dotyczące przebudowy i remontów obiektów istniejących oraz realizacji nowego zagospodarowania poszczególnych terenów:
 - 1) Projektowane obiekty budowlane powinny być dostosowane do otoczenia pod względem formy architektonicznej, w tym: typu i pokrycia dachu, wykończenia zewnętrznego ścian, proporcji otworów okiennych i drzwiowych, detalu architektonicznego, elementów małej architektury, formy ogrodzenia.
 - 2) Kolorystyka oraz zastosowane materiały wykończeniowe obiektów projektowanych oraz modernizowanych istniejących kamienic winny respektować historyczny charakter całego zespołu.
 - 3) Nowo projektowane elementy informacji wizualnej winny swoim usytuowaniem, kolorystyką i gabarytami odpowiadać istniejącym obiektom reklamowo - informacyjnym oraz charakterowi budynku, na którym mają one zostać umieszczone.
5. We wskazanych na rysunkach planu punktach o ważnym znaczeniu kompozycyjnym: na zamknięciu osi widokowych oraz miejscach szczególnie wyeksponowanych – wymaga się sytuowania obiektów o starannie zaprojektowanej, reprezentacyjnej architekturze.
6. W liniach rozgraniczających ulic określonych na rysunkach planu, nie dopuszcza się sytuowania obiektów kubaturowych.

§ 8.

ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Ochrona środowiska na terenach objętych planem polegać ma na działaniach zmierzających do przywrócenia, w miarę istniejących uwarunkowań, równowagi przyrodniczej przy jednoczesnym podniesieniu standardów zamieszkiwania.
2. Nie dopuszcza się wprowadzania na tereny wskazane niniejszym planem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Uciążliwość wynikająca z prowadzonej działalności nie może przekraczać granic działki.
3. Projektowane obiekty należy podłączyć do istniejących i projektowanych sieci kanalizacyjnych.
4. Place manewrowe i parkingi powinny być wykonane jako szczelne i zmywalne ze spadkiem do kratek ściekowych, które należy wyposażyć w separatory substancji ropopochodnych. Wody opadowe winny być tutaj podczyszczane przed ich odprowadzeniem do kanalizacji.
5. Nawierzchnie chodników i podjazdów powinny być wykonane jako nieszczelne i utwardzone, ze spadkiem do kratek ściekowych.
6. Należy zachować normatywną odległość projektowanych miejsc postojowych na samochody osobowe od budynków oraz placów zabaw dla dzieci i terenów rekreacyjnych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

7. Powstające odpady wymagają segregacji z wydzieleniem odpadów niebezpiecznych i zapewnienia postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie gospodarki odpadami.
8. Wprowadza się obowiązek stosowania do celów grzewczych i technologicznych nośników energii, przyjaznych dla środowiska. Zaleca się korzystanie z ogrzewania zdalczego poprzez przyłączenie do istniejących sieci ciepłowniczych. W przypadku realizowania kotłowni lokalnych ustala się zakaz stosowania paliw stałych, zaleca się stosowanie paliw ekologicznych.
9. Ustala się zwiększenie udziału powierzchni terenów czynnych biologicznie i wprowadzenie intensywnych nasadzeń zieleni wysokiej (drzewa i krzewy) towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej. Ustalenia dotyczące istniejącej i projektowanej zieleni na terenach, dla których obowiązują ustalenia szczegółowe – zawarto w Rozdziale III niniejszej uchwały.
10. Wymaga się, aby realizując sieci infrastruktury technicznej nie naruszać systemów korzeniowych drzew, prowadząc roboty ziemne – poza zasięgiem ich koron. Wymaga się zabezpieczenia drzew na placach budów dla ich ochrony przed zniszczeniami mechanicznymi.
11. W celu ograniczenia uciążliwości hałasu miejskiego ustala się:
 - 1) likwidację we wnętrzach kwartałów mieszkaniowych, funkcji niezgodnych z niniejszym planem,
 - 2) wprowadzenie zieleni izolacyjnej w postaci roślinności piętrowej, wzdłuż miejsc parkingowych zlokalizowanych we wnętrzu kwartału.

§ 9.

ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. Tereny objęte planem znajdują się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego.
2. Teren 1MW,MN,U znajduje się w granicach strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej.
3. Na terenie objętym strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej, ustala się dostosowanie nowej zabudowy oraz form urządzenia terenu do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali bryły oraz detalu architektonicznego.
4. W celu ochrony zabytków archeologicznych, ustala się wymóg uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Legnicy, na podjęcie wszelkich prac ziemnych dla inwestycji i robót budowlanych, wymagających pozwolenia na budowę na podstawie przepisów szczególnych i wykonywanych na terenach położonych w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego.
5. Na terenach objętych planem w przypadku natrafienia podczas robót ziemnych na obiekty mające charakter zabytku archeologicznego – o odkryciu należy niezwłocznie

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

powiadomić Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Legnicy.

IX. Charakterystyka dóbr kultury miasta Chojnowa

Chojnów leży w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie legnickim, na pograniczu Pogórza Kaczawskiego i Niżu Śląskiego, nad rzeką Skorą. Powierzchnia całkowita miasta wynosi 5,32 km². Od północy graniczy z obszarem dawnych rozległych Borów Dolnośląskich. Chojnów położony jest na wysokości 170 m n.p.m. (najniżej położony punkt - 143 m n.p.m.) w okolicy lekko pofałdowanej. Oddalony jest o 18 km od Legnicy i Złotoryi, 26 km od Bolesławca, 27 km od Lubina. Biegące ze wschodu na zachód trasy komunikacyjne to: linia kolejowa E-30 Wrocław - Dresden, autostrada A4 i droga Bolesławiec - Legnica.

Osada powstała przed rokiem 1288. Wtedy też po raz pierwszy w dokumentach historycznych pojawiła się jej nazwa: "Haynow". Pełne prawa miejskie Chojnów uzyskał w 1333 roku. Wkrótce miasto zaczęło się prężnie rozwijać, działała szkoła przykościelna oraz komora celna, działali: tkacze, piekarze, szewcy, rzeźnicy. W pobliżu znajdowały się dwa kamieniołomy, działały także młyny wodne i folusze.

Korzystny rozwój został zakończony najazdem husytów, którzy spustoszyli miasto i spalili zamek. Przywileje i ulgi książęce w krótkim czasie pomogły jednak miastu powrócić do dawnej świetności.

Wiek XVI był wiekiem jego rozkwitu, jednak już pod koniec tego stulecia zauważalne były pewne symptomy upadku gospodarczego. Przyczyniły się do tego częste pożary oraz epidemia, która w 1613 roku pochłonęła wiele ofiar. W latach 1618-1648 toczyła się wojna trzydziestoletnia, a po epidemii w 1632-1633 miasto niemalże zupełnie się wyludniło.

W wyniku trzech wojen po 1740r. Chojnów trafił pod panowanie pruskie. Początek wieku XIX także był niepomyślny, a to z powodu wojen napoleońskich oraz kolejnych epidemii.

W połowie XIX oddano do użytku linię kolejową łączącą Bolesławiec z Legnicą, co miało istotne znaczenie dla rozwoju miasta, powstały fabryki, rozwinął się przemysł papierniczy, metalowy oraz skórzany, powstała także drukarnia.

Chojnów ponownie zaczął się rozwijać w szybkim tempie, zaczęto wydawać prasę lokalną, powstała kanalizacja, rurociąg, oraz sieć gazowa. Wkrótce po tym miasto otrzymało oczyszczalnię ścieków, zbudowano nowy szpital, a w 1912 r. była już elektryczność.

W trakcie rozkwitu ludność miasta zwiększa swoją liczbę ponad dwukrotnie.

Rozwój został zahamowany przez I wojnę światową, podczas II wojny miasto zostało zniszczone w około 30 procentach, fabryki utraciły swoją moc produkcyjną. Gdy odzyskano Ziemię Zachodnie Chojnów stał się miejscem osiedlania ludności polskiej.

Po dziś dzień w mieście istnieje stara zabudowa rynku, oraz można podziwiać zabytki o znaczeniu historycznym.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

Rejestr zabytków nieruchomych obejmuje 16 obiektów, w tym:

- ośrodek historyczny miasta – 1 obiekt
- kościoły – 2 obiekty
- plebanie – 2 obiekty
- zamek – 1 obiekt
- pałac – 1 obiekt
- mury miejskie – 1 obiekt
- baszta obronna – Tkaczy – 1 obiekt
- park – 1 obiekt
- kamienice – 4 obiekty
- dworzec PKP – 1 obiekt
- zespół przemysłowo – administracyjny d. cukrowni – 1 obiekt (załącznik nr 1)

Rejestr zabytków ruchomych obejmuje 2 zespoły – wyposażenie świątyń, łącznie 185 obiektów (załącznik nr 2).

Z terenu miasta Chojnowa ewidencją objęto 246 obiektów nieruchomych (załącznik nr 3) oraz 26 stanowisk archeologicznych (załącznik nr 4).

Z gotyckiej zabudowy Rynku nie zachował się w całości żaden budynek. Jedynym śladem pierwotnej zabudowy jest kształt niektórych działek budowlanych – wąskich i głębokich oraz nieliczne fragmenty murów dawnych domów. Obecna zabudowa pochodzi z II połowy XVIII oraz XIX i XX wieku.

Na Rynku stwierdza się ze zdziwieniem brak ratusza, którego obecność jest charakterystycznym elementem miasteczek dolnośląskich. Nieistniejący dziś ratusz był przez wiele wieków, obok bazyliki, centralną budowlą chojnowskiego Rynku. Wzmiankowany w 1366 roku przetrwał jako średniowieczna drewniana budowla do roku 1583, kiedy to został wzniesiony ponownie, już jako budynek murowany z cegły. Wielokrotnie przebudowywany na skutek niszczących miasto pożarów. Ostatni jego kształt miał charakter barokowy. Po katastrofie zawalenia się wieży (7.03.1875 r.), władze zdecydowały się rozebrać budynek. Ocalałe pamiątki (waga miejska i zegar z wieży), są przechowywane w chojnowskim Muzeum Regionalnym. Nowy ratusz wybudowano w latach 1878 - 1891, lecz usytuowano go obok zamku.

Zamek książęcy był jedną z rezydencji Piastów Legnicko-Brzeskich. Został zbudowany na miejscu grodu kasztelańskiego, którego istnienie potwierdza dokument z 1292 roku. Obiekt był odgradzony murem obronnym, a u jego podnóża płynęła Młynówka - ka, wpadająca dalej do rzeki Skory. Młynówka została obmurowana w 1875 r. Wydzielenie zamku murem z organizmu miejskiego spowodowane było zamiarem zabezpieczenia siedziby władzy w przypadku konfliktów księcia z mieszkańcami. Nie ominęły zamku pożary w latach 1428 i 1510, o czym informują zapiski w kronice miasta. Decyzję o przebudowie i rozbudowie zniszczonej ogniem książęcej rezydencji podjął w latach 1546 - 1547 książę legnicki Fryderyk III. Wzniesiono zamek renesansowy o trzech skrzydłach ustawionych wzajemnie pod kątem rozwartym. Z tej budowli nie zachowało się skrzydło pół.-wschodnie ani część obecnego skrzydła frontowego-południowego (portal znajdował się w środku fasady). Po kolejnych

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

pożarach, w nadającej się jeszcze do użytkowania części zamku, urządziły swe pomieszczenia zarządzające miastem władze pruskie. W roku 1831 zamek nabyły na własność władze miejskie. Dokonywane przez kolejnych właścicieli przeróbki odbiły się ujemnie na zachowaniu pierwotnego, renesansowego charakteru wnętrza.

Po 1945 roku zdewastowany i opuszczony zamek został odbudowany z inicjatywy społeczeństwa. W ten sposób uratowano od ostatecznego zniszczenia cenny pomnik renesansowej sztuki. Odbudowę prowadzono w latach 1957 - 1959 przeznaczając zamek na Muzeum Regionalne. W roku 1962 prowadzono w obrębie zamku prace wykopaliskowe. Z gruzowiska wydobyto niespodziewanie interesujące pamiątki: skorupy naczyń stołowych i kuchennych oraz 13 kafli całych lub częściowo zniszczonych. Zachowany do czasów dzisiejszych fragment zamku to budowla dwuskrzydłowa, dwukondygnacyjna, przykryta stromym dachem. W fasadzie frontowej zachowała się renesansowa, niezwykle cenna dekoracja portalu i obramień okiennych, wykonana w piaskowcu w 1547 roku. Nad portalem znajduje się szeroki fryz, w którym umieszczono popiersia: fundatora - księcia Fryderyka III legnickiego i jego żony Katarzyny. Obecnie w zamku mieści się Muzeum Regionalne.

Muzeum założone w 1908 r., reaktywowane w r. 1959, ma swoją siedzibę w dawnym zamku Piastów już od 1933 r. Zamek powstał pod koniec XIII w. Gruntownie przebudowany w latach 1546 - 1547 za panowania Fryderyka III. Domniemanym autorem przebudowy był Franciszek Paar. Z tego czasu pochodzi renesansowy portal z popiersiami pary książęcej Fryderyka III i jego żony Katarzyny Meklemburskiej. Po pożarach w 1762 i 1767r. zamek częściowo rozebrano. Z pierwotnego renesansowego założenia zachowało się tylko skrzydło północno-zachodnie. W trakcie badań archeologicznych (1990-1994) odkryto relikty najstarszego założenia zamkowego z końca XIII w.: fundamenty wolno stojącej okrągłej wieży na planie kwadratu, a w południowo-wschodniej części placu Zamkowego fragmenty wieży z II poł. XVI w. Odstonięte i częściowo nadbudowane relikty udostępnione są zwiedzającym.

Zbiory zgrupowane w 4 działach: archeologii, etnografii, historii i sztuki, liczą ponad 1400 eksponatów. Muzeum posiada zbiory archeologiczne od neolitu po okres wpływów rzymskich. W dziale etnografii zgromadzone są meble i skrzynie z terenu Śląska i Łużyc; narzędzia do obróbki łączy, warsztat szewski i pełne wyposażenie kuźni. Na uwagę zasługują zabytki związane z działalnością tutejszych cechów, wyroby ślusarskie i kowalskie (XIII-XVIII w.), meble, malarstwo, kamieniarka, broń, kafle (XVI-XVIII w.) znalezione w trakcie badań archeologicznych.

Do najcenniejszych zabytków należą XVI-wieczne sgraffita przeniesione z dworu Schellendorfów w Zagrodnie.

Swoje zbiory muzeum prezentuje na wystawach stałych:

- RENESANSOWE SGRAFFITA Z DWORU SCHELLENDORFÓW Z ZAGRODNA
- BROŃ BIAŁA I PALNA
- HISTORIA CHOJNOWA OD CZASÓW NAJDAWNIEJSZYCH DO KOŃCA XIX w.
- DAWNE ŚLUSARSTWO I KOWALSTWO
- LAPIDARIUM (KAMIENIARKA XIV-XIX w.)
- KOLEKCJA XVI-WIECZNYCH KAFLI
- CHOJNOWSKIE ORGANIZACJE CECHOWE
- RELIKTY DAWNEGO ZAŁOŻENIA ZAMKOWEGO Z KOŃCA XIII w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

W ciągu roku udostępnianych jest też kilka wystaw czasowych ze zbiorów własnych i innych muzeów. W dniach otwarcia muzeum czynna jest biblioteka. Zbiory liczą 3.800 woluminów z zakresu archeologii, etnografii, historii sztuki i historii. Muzeum posiada wydawnictwa regionalne oraz bogate zbiory ikonograficzne i archiwalne.

Park miejski: zaprojektowany przez Eduarda Petzolda w 1885 roku i przekształcony na początku XX wieku, należy do cennej grupy publicznych ogrodów miejskich.

Mury miejskie: bezpieczeństwo mieszkańców Chojnowa zapewniały w Średniowieczu mury obronne wzniesione w pierwszej połowie XIV w. Tworzywa bazaltowego do budowy murów dostarczyły istniejące w tym czasie kamieniołomy w południowo - wschodniej części miasta. Linia pojedynczego pierścienia umocnień wzmocniona była basztami i chroniona głęboką fosą, wypełnioną wodą. Dostępu do miasta strzegły dwie bramy miejskie: Górna - Bolesławiecka i Dolna - Legnicka. Ponadto istniały dwie furty pełniące funkcje gospodarcze. Zamek, wkomponowany w linię obronną murów, bronił miasta w południowo - zachodnim narożniku. Fortyfikacje Chojnowa poddano w połowie XV wieku remontowi, wzmacniając ich obronność przez dobudowanie cylindrycznych występów, umożliwiających obronę flankową. Pomimo to mury obronne nie stanowiły dostatecznej przeszkody dla regularnych wojsk oblegających miasto. Brak odpowiednich funduszy na rozbudowę i modernizację spowodował, że już w XVI wieku pełniły one jedynie rolę zabezpieczenia miasta przed włóczęgami i rabusiami.

Do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie bardzo nieliczne odcinki dawnego pierścienia murów. W północno - zachodnim narożniku starego miasta możemy oglądać ich najokazalszy fragment, który zachował się w połowie swej pierwotnej wysokości.

Dom Schrama: najwartościowszą i najstarszą kamienicą w pierzei rynku jest kamienica Hansa Schrama, wzniesiona w 1544 r. Dom ulegał wielokrotnym przebudowom tak, że wnętrza nie zachowały pierwotnego wyglądu. Zwraca uwagę jedynie bogata dekoracja parteru fasady w postaci renesansowego portalu, wskazująca wyraźne związki z portalem zamkowym.

Pałac: przy ulicy Bolesławieckiej znajduje się interesujący zabytkowy zespół. Jest to późnobarokowy pałac z około 1730 roku z późniejszymi zabudowaniami gospodarczymi. Budowla złożona jest na rzucie prostokąta, dwukondygnacyjna o stromym dachu. Elewacje zdobione są pilastrami, zaś wejście akcentuje portal.

Kościół pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła: usytuowana we wschodniej stronie rynku ogromna, ceglana bazylika jest jednym z przykładów gotyckiego budownictwa na Dolnym Śląsku. Historia dzisiejszego kościoła zaczęła się pod koniec XIII w. Z roku 1299 pochodzi bowiem wzmianka o proboszczu chojnowskim, co wskazuje na istnienie w owym czasie pierwszego kościoła zbudowanego w mieście. Prawdopodobnie do budowy istniejącego kościoła przystąpiono w XIV w. Budowa kościoła była kontynuowana na przełomie XIV i XV w. Wtedy to przystąpiono do wyposażenia

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

wnętrza. W 1400 r. ufundowano ołtarz główny, w 1405 r. zawieszono na wieży duży dzwon, a w r. 1413 wymurowano chór kościelny. Całość nakryto sklepieniem gwiaździstym w 1468r. Na wystrój ówczesnej świątyni składało się 8 ołtarzy. W ciągu wieków kościół ulegał dalszej rozbudowie. Z roku 1469 pochodzi wzmianka o południowej kaplicy ufundowanej przez cech sukienników. W XVI wieku dobudowano zakrystię oraz wykonano zwieńczenie attykowe wieży. W roku 1543 rodzina Bożywojów ufundowała kaplicę grobową, zwaną odąd północną Kaplicą Bożywojów. W wyniku wzrostu wpływów reformacji na Dolnym Śląsku w roku 1535 kościół został przejęty przez protestantów. W okresie kontrreformacji (1653) zwrócono go katolikom, a w 1707 roku świątynię ponownie przejęli protestanci. W czasie pożaru w roku 1651 bazylika uległa znacznemu zniszczeniu, więc nabożeństwa musiały odbywać się na zamku. W czasie wojen napoleońskich kościół służył przejściowo jak o szpital. Gruntownej renowacji został poddany w latach 1910-1911, a ponownie po ostatniej wojnie w latach 1962-1963. W roku 1966 przystąpiono do malowania wnętrza. Nawy boczne zdobi obecnie barwny fresk Drogi Krzyżowej zaprojektowany i wykonany przez Piotra Wróblewskiego w latach 1969-1970. Jak już wspomniano, jest to budowla bazylikowa (nawa główna znacznie wyższa - posiada okna nad dachami naw bocznych), trzynawowa, sześcioprzęstowa, prezbiterium zamknięte wielobocznie. Nawy przykryte sklepieniem gwiaździstym. Masywna wieża z renesansową attyką przystawiona jest do fasady zachodniej zwieńczonej późnogotyckim schodkowym szczytem.

Wiele cennych zabytków zachowało się do dzisiejszego dnia we wnętrzu bazyliki. Najstarszy to tryptyk gotycki z ok. 1500 r. Poza tym: nagrobek Wolfa Bożywoja z 1551 roku, epitafium przedstawiające "Zmartwychwstanie" umieszczone na ścianie północnej kościoła, wczesnobarokowa chrzcielnica z 1660 roku oraz ambona z 1661 r. Z tego okresu pochodzi też ołtarz główny, ozdobiony obrazem, na którym uwidoczniło scenę "Zmartwychwstania Pańskiego". Z XVII wieku pochodzą również obrazy przedstawiające "Ostatnią Wieczerzę" i "Biczowanie Chrystusa". Figury św. Piotra i Pawła, obecnych patronów bazyliki, pochodzą z Brzeżan i są zabytkiem późnobarokowej rzeźby lwowskiej. Znajdują się one w bocznej nawie południowej, przy ołtarzu. Nad północnym wejściem wisi kuta krata z 1608r. pochodząca z nagrobka księżnej Anny. Sarkofag księżnej umieszczono w krypcie kościoła zamurowanej w 1857 roku.

Budynek plebani: Położony w pobliżu kościoła jest najstarszym z zachowanych budynków mieszkalnych miasta. Zbudowany w drugiej połowie XV wieku pełnił funkcję domu parafialnego. Przebudowany w latach 1717 - 1820, a po zniszczeniach ostatniej wojny w 1960 roku na Bibliotekę Miejską. Zachowała się jego pierwotna bryła, dwukondygnacyjna, ceglana. Wnętrza mają układ dwutraktowy. Na uwagę zasługuje sala na parterze, której późnogotyckie sklepienie wsparte jest na wielobocznym filarze.

Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP: większość budowli zabytkowych w Chojnowie pochodzi z drugiej połowy XIX i początków XX wieku. Do najciekawszych i najmłodszych należy kościół p.w. Niepokalanego poczęcia NMP wzniesiony w latach 1909 - 1911 w stylu neoromańskim. Jest to bazylika z transeptem i wieżą od strony wschodniej. Wystrój wnętrza jednolity - neoromański. Bardzo interesującym

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

zabytkiem jest mała figurka Madonny znajdująca się na ścianie nawy południowej. Mimo, że wyrzeźbiona na przełomie XIX/XX wieku, nawiązuje do tzw. Pięknych Madonn - typu rozpowszechnionego na Śląsku w okresie późnogotyckim. Przed kościołem umieszczono barokową rzeźbę Św. Jana Nepomucena, przeniesioną ze skrzyżowania dróg na zachodnim przedmieściu. Wewnątrz kościoła przeprowadzone zostały prace restauracyjne, odnowione zostały malowidła ścienne i sufitowe.

X. Zadania z zakresu opieki nad zabytkami realizowane w latach 2000 – 2007.

W latach 2000 – 2007 Gmina Miejska Chojnów w trosce o zabytki zlokalizowane na terenie miasta finansowała, współfinansowała oraz uczestniczyła merytorycznie w wielu przedsięwzięciach mających na celu podniesienie walorów artystycznych, a także oddziaływania estetycznego.

Poniższe zestawienie przedstawia nakłady poniesione przez miasto na przestrzeni ostatnich 7 lat:

L.p.	Rok	Obiekt	Prace realizowane	Poniesione nakłady
1.	2000	Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Konserwacja wnętrza kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	25 340,00
2.	2002	Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Konserwacja organów w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	5 000,00
3.	2003	Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Prace dekarские w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	12 500,00
4.	2003	Zamek piastowski - MUZEUM	Konserwacja renesansowego portalu zamku piastowskiego	32 331,00
5.	2004	Kościół pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	Konserwacja organów w kościele pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	27 000,00
6.	2004	Zamek piastowski - MUZEUM	Wymiana stolarki drzwiowej, konserwacja piaskowcowego wystroju elewacji zamku piastowskiego	77 019,00
7.	2005	Kościół pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	Malowanie i konserwacja prezbiterium kościoła pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	30 000,00

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

8.	2006	Kościół pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	Konserwacja techniczna i estetyczna otłarza głównego w kościele pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	40 000,00
9.	2007	Kościół pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	Konserwacja witraży w kościele pw. Św. Ap. Piotra i Pawła	25 000,00

XI. Planowane działania na rzecz ochrony zabytków.

1. Główne cele polityki gminnej związanej z ochroną zabytków

- PLANOWE I KONSEKWENTNE REALIZOWANIE ZADAŃ SAMORZĄDOWYCH W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTKÓW
- RACJONALNE WYKORZYSTANIE MIEJSKICH FUNDUSZY NA PRACE RATOWNICZE, KONSERWATORSKIE I DOKUMENTACYJNE
- UZNANIE ZNACZENIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W ROZWOJU MIASTA
- POWIĄZANIE ZADAŃ SŁUŻĄCYCH OCHRONIE WARTOŚCI KULTUROWYCH ZE STRATEGIĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO ORAZ POLITYKĄ PRZESTRZENNĄ MIASTA
- INTEGRACJA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO (KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO), PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (DZIEDZICTWO KULTUROWE OBEJMUJĄCE DOBRA KULTURY I NATURY - WORLD CULTURAL HERITAGE)
- WSPIERANIE PROJEKTÓW ZWIĄZANYCH Z OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI I ZAGOSPODAROWANIEM OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH
- POWSTRZYMANIE DEGRADACJI ZAGROŻONYCH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH I OBSZARÓW ORAZ PODJĘCIE DZIAŁAŃ W CELU POPRAWY STANU ICH ZACHOWANIA
- WSPIERANIE STARAŃ WŁAŚCICIELI ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW SAKRALNYCH O ICH WŁAŚCIWE ZABEZPIECZENIE

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- PODJĘCIE STARAŃ, BY CHOJNÓW ZYSKAŁ WŁAŚCIWE ZNACZENIE DZIĘKI PRZYSTOSOWANIU OBIEKTÓW DO ZWIEDZANIA, ROZBUDOWIE INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I AKCJI PROMOCYJNEJ, W SZLAKACH:
 - ISTNIEJĄCYM: ZAMKÓW PIASTOWSKICH,
 - PROPONOWANYM: *Via Regia* (dawny główny szlak kupiecki z Rusi do Europy Środkowej, zwany również Wysoką Drogą), jako przedłużenie istniejącego już w Niemczech szlaku turystycznego od Görlitz/Zgorzelec przez Lubań, Nowogrodzic, Bolesławiec, Chojnów, Legnicę, Środę Śląską, Wrocław, Oławę do Brzegu i dalej w kierunku wschodnim przez Opole, Kraków, Lwów do Kijowa.

2. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Priorytety Gminy Miejskiej Chojnów w zakresie ochrony zabytków:

1. Rewitalizacja Starego Miasta
2. Prace budowlano – konserwatorskie w budynku Zamku Piastowskiego
3. Prace budowlano – rewaloryzacyjno – konserwatorskie w kamienicy nr 20 przy Rynku
4. Pomoc w przywróceniu oddziaływania estetycznego i prace remontowo - konserwatorskie w Kościele Parafialnym pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła
5. Remont i adaptacja Baszty Tkaczy
6. Powstrzymanie degradacji budynku „Dom Kata”
7. Rewaloryzacja Parku Śródmiejskiego

„W Planie Rozwoju Lokalnego miasta Chojnowa na lata 2007-2013” założono remont i modernizację domu Schrama oraz budynku Miejskiego Domu Kultury, który stanowi własność Gminy Miejskiej Chojnów, a figuruje w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Ponadto Gmina Miejska Chojnów przygotowuje rewaloryzację Promenady.

Przy sprzedaży obiektów zabytkowych należących do gminy miejskiej stosuje się dozwolone prawem niżki.

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).*

Istnieje możliwość dofinansowania zadań z zakresu ochrony zabytków m.in. z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

- Ministerstwa Kultury;
- Wojewody Dolnośląskiego, będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- Budżetu województwa dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego;
- Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów);
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla zabytkowych założeń zielonych).

W Uchwale Nr XLIV/206/05 z dnia 29.06.2005 roku ustalono zasady udzielania dotacji właścicielom obiektów wpisanych do rejestru zabytków a zlokalizowanych na terenie miasta Chojnowa.

Pozyskiwanie środków finansowych na zadania inwestycyjne jest również możliwe ze źródeł zewnętrznych. Możliwość współfinansowania działań obejmujących zarówno podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie kultury i historii, jak również zachowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, istnieje ze środków finansowych Unii Europejskiej:

- poprzez fundusze strukturalne utworzone dla wyrównywania poziomu rozwoju regionów w zjednoczonej Europie, z uwagi na uznanie kultury za jeden z czynników rozwojowych regionów.
- w ramach programów wspólnotowych adresowanych bezpośrednio do sektora kultury (*Kultura 2000*).

Dla inicjatyw pozarządowych istnieje możliwość wsparcia ze strony fundacji europejskich i zagranicznych.

3. Działania związane z ochroną zabytków, których właścicielem jest Gmina Miejska Chojnów.

Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków znajdują się zamek, kamienice - Rynek nr 20, 29, 31, park oraz mury miejskie, których gospodarzem jest samorząd miejski. Obowiązek dbania o ich stan, a tym samym ponoszenia nakładów na prace rewaloryzacyjne i konserwatorskie, spoczywa na władzach samorządowych.

• Obiekty zabytkowe, których właścicielem jest miasto Chojnów:

- Zamek Piastowski, obecnie Muzeum Regionalne
- Mury miejskie
- Baszta Tkaczy
- Dom Schrama
- Kamienice mieszkalne, Rynek 29, 31,
- Park miejski

Planowane działania:

1. Okresowe przeglądy zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z *Gminnym planem ochrony zabytków miasta Chojnowa na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.*

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

2. Prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenie parku śródmiejskiego.

4. Działania związane z ochroną zabytków leżących na terenie miasta Chojnowa

Planowane działania:

1. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej. Przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

2. Zwrócenie się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z propozycją wpisania do rejestru zabytków obiektu cmentarza komunalnego wraz z obiektami sepulkralnymi.

3. Weryfikacja wpisu do rejestru zabytków zespołu dworca (skreślenie z rejestru zabytków obiektów nieistniejących – budki zawiadowcy na peronach)

4. Wykonanie i aktualizacja ewidencji gminnej, polegająca na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji etc.).

5. Działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków miasta i walorów krajobrazu kulturowego.

Planowane działania:

1. Udostępnienie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

2. Wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miasta oraz ochroną dóbr kultury.

3. Dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o zabytkach miasta oraz wycieczek szkolnych, których celem jest poznawanie zabytków gminy.

4. Zachęty dla szkół do zwracania szczególnej uwagi na znaleziska archeologiczne przez uczniów.

5. Uczestnictwo Urzędu Miejskiego oraz właścicieli Zabytków z terenu gminy w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

6. Ochrona krajobrazu kulturowego

Planowane działania w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami:

1. Wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarze historycznych siedlisk.
2. Ochrona historycznie ukształtowanego układu przestrzennego miejscowości i relacji pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy.
3. Nie dopuszczanie do rozdrabniania własności historycznej.
4. Utrzymanie cech budownictwa regionalnego w nowoprojektowanej architekturze.
5. Interwencja władz gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego (zwłaszcza w zakresie samowoli budowlanych) na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz przy obiektach zabytkowych oraz ujętych w ewidencji gminnej (zwłaszcza jeśli chodzi o rozbudowy i przebudowy zmieniające bryłę budynków).
6. Przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych – przestrzeganie konieczności wymagania przy wydawaniu zezwoleń na budowę opinii bądź zezwoleń WKZ.
7. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych

ZAŁĄCZNIK NR 1

Wykaz zabytków nieruchomych – miasto Chojnów

Lp.	Adres	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru d. woj. legnickiego	Nr rejestru d. woj. zielonogórskiego o. lub w-wskiego	Nr rejestru woj. dolnośląskiego	Data wpisu	Nr działki	Dokumentacja
1.		Ośrodek historyczny miasta Chojnów		48/L	420		02.02.1956		SH-U
2.	Ul. Dąbrowskiego	Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	1909-1911	583/L			14.04.1981		KEB
3.	Rynek	Kościół poewangelicki pw. Panny Marii (parafialny pw. Św. Piotra i Pawła)	XIV, XV, 1659, 1857	9/L	134		02.01.1950		KEB

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

4.	Pl. Zamkowy	Zamek (ob. Muzeum)	XVI-XVII	62/L	527		23.02.1959		KEB
5.	Ul. Piotrowicka 2, d. Bolesławiecka 14	Pałac	1739, XVIII/XI X, pocz. XX	64/L	529		23.02.1959		KEB
6.		Mury obronne	XIV, XV, XVI	187/L	1218		17.12.1965		KEB
7.	Ul. Tkacka	Baszta tkaczy	1438, poł. XVI, XX	63/L	528		23.02.1959		KEB
8.	Ul. Ściegienego 4	Plebania, ob. biblioteka	2 poł. XV, 1717, 1820	102/L	632		14.11.1959		KEB
9.	Ul. Głowackiego 1	Budynek dawnej plebanii	Poł. XVIII			535/A/05	03-06-2005	337/3	KEB
10.	Ul. Królowej Jadwigi	Park o charakterze plantów miejskich	XIX	519/L			13.05.1977		TEP
11.	Rynek 20 d. 43	Dom Schrama	1544, k. XIX	188/L	1219		17.12.1965		KEB
12.	Rynek 29 d. 27	Budynek mieszkalny	1768, k. XIX	247/L	1921		05.06.1967		KEB
13.	Rynek 31, d. 65	Budynek mieszkalny	XVIII, k. XIX	248/L	1922		05.06.1967		KEB
14.	Ul. Grottgera 1	Dom mieszkalny	XVIII	637/L			25.10.1982		KEB
15.	Ul. Goleczańska 1	Zespół przemysłowo – administracyjny d. cukrowni: 1/ produktornia, 2/ surownia, 3/ wieża wodna, 4/ turbinownia, 5/ magazyn cukru, 6/ willa dyrektora, 7/ sptawy buraczane	1882, 1910-1935	832/L			28.12.1988	8	X
16.	Pl. Dworcowy	Zespół dworca: 1/ budynek dworca, 2/ budka zawiadowcy, 3/ nastawnia, 4/ nastawnia,	1908	807/L			28.12.1987	50	X

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

		5/ pomieszczenie zawiodowcy stacji I peron,							
		6/ pomieszczenie zawiodowcy stacji,							
		7/ wiata peronowa drewniana,							
		8/ wiata peronowa drewniana							

ZAŁĄCZNIK NR 2

Wykaz zabytków ruchomych – miasto Chojnów

Lp.	Adres	Gmina	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru	Data wpisu	Właściciel	Dokumentacja podstawowa
1.	Chojnów	Chojnów	Elementy wyposażenia (pacyfikał, krucyfiks) kościół parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Chojnowie	XIX-XX	B/1680/1-2	06-03-2007	Parafia Rzymsko-katolicka w Chojnowie	
2.	Chojnów	Chojnów	Elementy wyposażenia kościół parafialnego pw. Św. Piotra i Pawła w Chojnowie	XVI-XIX	B/1682/1-11	06-03-2007	Parafia Rzymsko-katolicka w Chojnowie	
3.	Chojnów Rynek	Chojnów	Wyposażenie kościół parafialnego pw. Św. Piotra i Pawła, d. pw. Panny Marii	Gotyck – XV Renesans – XVI Barok – XVIII Rokoko – XVIII Secesja - XIX	642/429/L/82 /1-122	12.07.1982	Parafia Rzymsko-katolicka w Chojnowie	Karty ewidencyjne /nowe/
4.	Chojnów ul. Dąbrowskiego	Chojnów	Wyposażenie kościół parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Barok - XVIII Eklektyzm – XX Neoromanizm - XX	643/430/L/82 /1-50	12.07.1982	Parafia Rzymsko-katolicka w Chojnowie	Karty ewidencyjne /nowe/

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

ZAŁĄCZNIK NR 3

Wojewódzka Ewidencja Zabytków – miasto Chojnów

Lp.	Miejscowość	Gmina	Obiekt	Adres	Datowanie
1.	Chojnów	Chojnów	Kaplica cmentarna - kościół	Cmentarz komunalny	k. XIX
2.	Chojnów	Chojnów	Kaplica cmentarna – na osi kościoła	Cmentarz komunalny	k. XIX
3.	Chojnów	Chojnów	Kaplica cmentarna rodziny Kurkuff	Cmentarz komunalny	Ok. 1860 r.
4.	Chojnów	Chojnów	Kaplica grobowa rodziny Kaesler i Dehmel	Cmentarz komunalny	1887 r.
5.	Chojnów	Chojnów	Kaplica grobowa – przy wjeździe na prawo	Cmentarz komunalny	I. 80-te XIX
6.	Chojnów	Chojnów	Kaplica grobowa rodziny Zobel	Cmentarz komunalny	Ok. 1875 r.
7.	Chojnów	Chojnów	Mur cmentarny z epitafiami- na prawo od wjazdu	Cmentarz komunalny	XIX
8.	Chojnów	Chojnów	Mur cmentarza z bramą	Ul. Parkowa	k. XIX
9.	Chojnów	Chojnów	Dawna kostnica	budynek obok domu przy ul. Pakowej 1	k. XIX
10.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny –d. dom grabarza	Ul. Parkowa 1	k. XIX
11.	Chojnów	Chojnów	Ratusz	Pl. Zamkowy	1878-1891
12.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Reja 8	Ok. 1880 r.
13.	Chojnów	Chojnów	Szkoła Podstawowa nr 1 – budynek główny	Pl. Reymonta	k. XIX
14.	Chojnów	Chojnów	Szkoła Podstawowa nr 1 – budynek II	Pl. Reymonta	Ok. 1880 r.
15.	Chojnów	Chojnów	Budynek garnizonu, ob. Szkoła Podstawowa nr 3	Ul. Kościuszki 30	Poł. XIX
16.	Chojnów	Chojnów	Sala gimnastyczna I LO	Ul. Konarskiego	1906 – 1909
17.	Chojnów	Chojnów	Liceum Ogólnokształcące	Ul. Konarskiego	1906 – 1909
18.	Chojnów	Chojnów	Technikum Rolnicze Hodowli Koni	Ul. Ks. Ściegiennego	Pocz. XX
19.	Chojnów	Chojnów	Miejski Dom Kultury – d. Dom Bractwa Strzeleckiego	Ul. Małachowskiego	1893 r.
20.	Chojnów	Chojnów	Dom Kultury „Pałacyk”, d. Willa Fabrykanta	Ul. Witosa 7	Pocz. XX
21.	Chojnów	Chojnów	Zajazd „Pod łabędziem”	Ul. Legnicka 69	2 poł. XIX
22.	Chojnów	Chojnów	Zajazd „Pod dwoma lipami”	Ul. Piotrowicka	1768 r.
23.	Chojnów	Chojnów	Budynek gospodarczy przy pałacu	Ul. Bolesławiecka	XVIII/XIX
24.	Chojnów	Chojnów	Dworek	Ul. Lubińska 1	Ok. poł. XIX
25.	Chojnów	Chojnów	Poczta	Ul. Dąbrowskiego 20	1909 r.
26.	Chojnów	Chojnów	Budynek PKP – biura, tzw. Odcinek Drogowy	Pl. Dworcowy 8	Ok. 1908 r.
27.	Chojnów	Chojnów	Budynki administracyjne fabryki R. Webera	Pl. Dworcowy 23-24 ob. Ul. Kolejowa 27-29	2 poł. XIX
28.	Chojnów	Chojnów	Magazyn zbożowy	Ul. Chmielna 7-9	1871 r.
29.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Cicha	k. XIX
30.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Chmielna 15	2 poł. XIX
31.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Chmielna 17	k. XIX
32.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Chmielna 25	k. XIX
33.	Chojnów	Chojnów	Willa z oficyną	Ul. Dąbrowskiego 01	k. XIX

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

34.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Dąbrowskiego 02	Pocz. XX
35.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 03	k. XIX
36.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 04	k. XIX
37.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 05	k. XIX
38.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 06	Ok. 1880 r.
39.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Dąbrowskiego 07 - 09	k. XIX
40.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 08	Ok. 1880 r.
41.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Dąbrowskiego 10	k. XIX
42.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 11	1887 r.
43.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 13	k. XIX
44.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Dąbrowskiego 16	k. XIX
45.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 22	1906 r.
46.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Dąbrowskiego 24	k. XIX
47.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Dąbrowskiego 26	k. XIX
48.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Dąbrowskiego 28	Ok. 1910 r.
49.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 30	1910 r.
50.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 32	Ok. 1910 r.
51.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 34	k. XIX
52.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Dąbrowskiego 36	k. XIX
53.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Drzymały 01	k. XIX
54.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Drzymały 03	k. XIX
55.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Drzymały 13	k. XIX
56.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Drzymały 15	2 poł. XIX
57.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Drzymały 17	2 poł. XIX
58.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Drzymały 19	k. XIX
59.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Pl. Dworcowy 04	k. XIX
60.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Pl. Dworcowy 05	Pocz. XX
61.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Pl. Dworcowy 06	Pocz. XX
62.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. B. Głowackiego 01	XVIII/XIX
63.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Katedralna 01	k. XIX
64.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 01	k. XIX
65.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 03	k. XIX
66.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 04	XIX/XX
67.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 05	Pocz. XX
68.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 06	XIX/XX
69.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 07	k. XIX
70.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 09	Pocz. XIX
71.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kilińskiego 11	Pocz. XIX
72.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 03	Pocz. XX
73.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Kolejowa 04	k. XIX
74.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 05	I. 80-te XIX
75.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 07	Ok. 1860-1870 r.
76.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 08	k. XIX
77.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 09	k. XIX
78.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 11	Ok. 1860-1870 r.
79.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 13	Ok. 1880 r.
80.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 14	1886 r.
81.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 15	Ok. 1915 r.
82.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 16	k. XIX
83.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 18	XIX/XX
84.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 19	Ok. 1880 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

85.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 20	XIX/XX
86.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 21	1893 r.
87.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 23	k. XIX
88.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 24	k. XIX
89.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 25	k. XIX
90.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 26	Ok. 1880-1890 r.
91.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 28	Ok. 1880-1890 r.
92.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 30	k. XIX
93.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kolejowa 32	k. XIX
94.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Komuny Paryskiej 02	k. XIX
95.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Komuny Paryskiej 05	k. XIX
96.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Komuny Paryskiej 07	k. XIX
97.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Konarskiego 02	Pocz. XX
98.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Plac Konstytucji 3 Maja 01	Pocz. XX
99.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Plac Konstytucji 3 Maja 02	Ok. 1860 r.
100.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Plac Konstytucji 3 Maja 03	l. 60-te XIX
101.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Plac Konstytucji 3 Maja 03a	Pocz. XX
102.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Plac Konstytucji 3 Maja 05	l. 80-te XIX
103.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 01	Ok. 1860 r.
104.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 03	k. XIX
105.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 04	k. XIX
106.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 05	k. XIX
107.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 06	k. XIX
108.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 08	Pocz. XX
109.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 11	Ok. 1880 r.
110.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 13	Ok. 1880 r.
111.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 16	XIX/XX
112.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 17	XIX/XX
113.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 18	Pocz. XX
114.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 19	XIX/XX
115.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 20	k. XIX
116.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Kościuszki 22	k. XIX
117.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Kościuszki /obok budynku handlowo – administracyjnego/	k. XIX
118.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Królowej Jadwigi 19	k. XIX
119.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 03	k. XIX
120.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 07	k. XIX
121.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 08	k. XIX
122.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 09	k. XIX
123.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 11	k. XIX
124.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 15	Pocz. XX
125.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 16	Pocz. XX
126.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 17	k. XIX

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

127.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 18	Pocz. XX
128.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 21	k. XIX
129.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 23	k. XIX
130.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 26	k. XIX
131.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 27	k. XIX
132.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 28	Pocz. XX
133.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 29	k. XIX
134.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Legnicka 30	XIX/XX
135.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 32	k. XIX
136.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 33	k. XIX
137.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 34	k. XIX
138.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 35	k. XIX
139.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 36	k. XIX
140.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 37	k. XIX
141.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 38	k. XIX
142.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Legnicka 39	Pocz. XX
143.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 40	k. XIX
144.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 41	k. XIX
145.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 44	k. XIX
146.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 46	k. XIX
147.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Legnicka 48	2 poł. IXX
148.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 51	Ok. 1860-1870 r.
149.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 53	XIX/XX
150.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 55	XIX/XX
151.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 57	Pocz. XX
152.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 59	Pocz. XX
153.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 61	k. XIX
154.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 63	XIX/XX
155.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 65	XIX/XX
156.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 67	XIX/XX
157.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 73	Pocz. XX
158.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 75	k. XIX
159.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Legnicka 77	Ok. 1880 r.
160.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 79	Poł. XIX
161.	Chojnów	Chojnów	Kamienica z kuźnią	Ul. Legnicka 81	Ok. 1880 r.
162.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Legnicka 83	Ok. 1880-1890 r.
163.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Lubińska 03	1 poł. XIX
164.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Małachowskiego 01	XIX/XX
165.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Małachowskiego 02	Pocz. XX
166.	Chojnów	Chojnów	Budynek d. Synagogi	Ul. Małachowskiego 04	Pocz. XX
167.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Paderewskiego 02	XIX/XX
168.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Reja 04	k. XIX
169.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Reja 05	k. XIX
170.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Reja 06	XIX/XX
171.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Reja 07	XIX/XX
172.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Reja 10	k. XIX
173.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Reja 11	k. XIX
174.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Pstrowskiego 02	Pocz. XX
175.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Pstrowskiego 12	k. XIX
176.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 02	k. XIX

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

177.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 03	k. XIX
178.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 04	k. XIX
179.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 06	Pocz. XX
180.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 07	Pocz. XX
181.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 08	Pocz. XX
182.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 09	k. XIX
183.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 11	k. XIX
184.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 12	k. XIX
185.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 13	k. XIX
186.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 14	k. XIX
187.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 15	k. XIX
188.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 17	k. XIX
189.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 21	XIX/XX
190.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 23	k. XIX
191.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 24	Pocz. XX
192.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 25	k. XIX
193.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 30	Pocz. XX
194.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 32	I. 70-te XIX
195.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 33	XIX/XX
196.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 34	XIX/XX
197.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 35	Pocz. XX
198.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 36	k. XIX
199.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 37	k. XIX
200.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 38	k. XIX
201.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 39	k. XIX
202.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Rynek 40	I. 80-te XIX
203.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Ściegiennego 02	Pocz. XX
204.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Ściegiennego 03	Pocz. XX
205.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Sobieskiego 01	Pocz. XX
206.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Sobieskiego 02	k. XIX
207.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Sobieskiego 05	Pocz. XX
208.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Sobieskiego 07	Pocz. XX
209.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Sobieskiego 09	k. XIX
210.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Sobieskiego 10	k. XIX
211.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Spacerowa 01a	I. 80-te XIX
212.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Spacerowa 02	Pocz. XX
213.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Spacerowa 04	Pocz. XX
214.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Spacerowa 05	XIX/XX
215.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Spacerowa 07	Pocz. XX
216.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. S. Staszica 01	k. XIX
217.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Tkacka 02	k. XIX
218.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Tkacka 12	Pocz. XX
219.	Chojnów	Chojnów	Zespół Szkół	Ul. Witosa 1	k. XIX
220.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 11	k. XIX
221.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 13	Pocz. XX
222.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 16	k. XIX
223.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 22	Ok. 1880 r.
224.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 24	Pocz. XX
225.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 26	k. XIX
226.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 30	I. 80-te XIX
227.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Witosa 32	Ok. 1880-1890 r.
228.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 02	Pocz. XX

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

229.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 05	k. XIX
230.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Wojska Polskiego 07	k. XIX
231.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 08	k. XIX
232.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 09	k. XIX
233.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 10	Pocz. XX
234.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 11	1907 r.
235.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Wojska Polskiego 13	k. XIX
236.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wojska Polskiego 14	Ok. 1880 r.
237.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wolności 08	k. XIX
238.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wolności 10	k. XIX
239.	Chojnów	Chojnów	Willa	Ul. Wolności 11	k. XIX
240.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Złotoryjska 01	2 poł. XIX
241.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Złotoryjska 03	k. XIX
242.	Chojnów	Chojnów	Stodoła	Ul. Złotoryjska 04	Poł. XIX
243.	Chojnów	Chojnów	Kamienica	Ul. Złotoryjska 05	I. 80-te XIX
244.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Złotoryjska 07	k. XIX
245.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Złotoryjska 09	k. XIX
246.	Chojnów	Chojnów	Dom mieszkalny	Ul. Złotoryjska 15	k. XIX

Załącznik nr 4

Wykaz stanowisk archeologicznych – miasto Chojnów

Nr stanowiska w miejscowości	Numer obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja obiektu	Kultura	Chronologia
1	76-18	4	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
1	76-18	4	CMENTARZYSKO		
2	76-18	5	OSADA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
2	76-18	5	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	
3	76-18	11	ŚLAD OSADNICTWA	ŁUŻYCKA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
4	76-18	1	ŚLAD OSADNICTWA		

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

4	76-18	1	CMENTARZYSKO	ŁUŻYCKA	
5	76-18	13	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
5	76-18	13	OSADA	PRZEWORSKA	
6	76-18	14	OSADA	ŁUŻYCKA	EP. BRAZU III-V
7	76-18	7	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
7	76-18	7	OSADA		WCZESNE ŚREDNIOWIECZE
7	76-18	7	OSADA	ŁUŻYCKA	
8	76-18	8	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
8	76-18	8	OSADA	ŁUŻYCKA	
9	76-18	15	ZAMEK		ON XVI-XVIII
10	76-18	104	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
11	76-18	39	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
12	76-18	40	ŚLAD OSADNICTWA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII/XIV-XV
13	76-18	41	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
13	76-18	41	ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE
14	76-18	42	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE-ON XIV-XVI
15	76-18	43	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
16	76-18	44	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
17	76-18	61	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
18	76-18	75	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
19	76-18	78	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIEJSKIEJ CHOJNÓW

na lata 2008-2012

20	76-18	87	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
21	76-18	88	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
22	76-18	89	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
22	76-18	89	ŚLAD OSADNICTWA		PRADZIEJE
23	76-18	90	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIII-XIV
24	76-18	91	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
25	76-18	92	OSADA		PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE XIV-XV
25	76-18	92	ŚLAD OSADNICTWA		NEOLIT